

6. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ: Наказ МВС України від 09.08.2012 № 686
URL: Про оперативно-розшукову діяльність

Недвиг Владислава Віталіївна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Коваленко Ілля Олександрович,
адвокат, викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ

Сучасне суспільство, прагне все більше полегшити і спростити своє життя, намагаючись не тільки автоматизувати, але і передати деякі процеси життєдіяльності на різні програмно-технічні засоби. І для цього створює штучну «віртуальну» реальність не тільки заради зручності та легкості використання комунікації, а й для проведення дозвілля, певного відпочинку. У зв'язку з цим, в використанні вбачається закономірність та швидкість поширення появи своєрідної електронно-цифрової валюти, якою отримала назву криптовалюта.

Криптовалюта, як своєрідний фінансовий інструмент є електронно-цифровим записом або умовними числовими одиницями до яких звертаються учасники приватних електронних платіжних систем для розрахунків між собою.

Криптовалюта - це різновид нефіатних (приватних) електронних грошей, емісія та облік яких ґрунтується на криптографічних методах, платіжна система яка функціонує децентралізовано в розподіленій комп'ютерній мережі, де платіжні одиниці представлені у вигляді певних електронних монет, курс яких в переважній більшості випадків формується балансом попиту і пропозиції. [3, с. 145].

Дійсно вона, в порівнянні зі звичайними платіжними інструментами має ряд переваг, таких як анонімність її користувачів, незалежність від будь-якої фінансової системи, зручність перекладу і використання, неможливість підробки і т.д. Разом з тим в ряді держав до теперішнього часу правовий статус криптовалюти ніяк не закріплений.

Спираючись на це та зважаючи на вищезазначене, в умовах стрімкого розвитку електронно-цифрової торгівлі і популяризації нових засобів платежу злочинні посягання, які пов'язані з оборотом криптовалюти, набувають останнім часом масовий і системний характер (які починаючи від отримання винагороди за злочинні діяння, точніше «Відмивання грошей» і закінчуючи її розкраданням), несуть тим самим істотну загрозу національному та міжнародному інтересам.

Спираючись на вищенаписане, одне із головних завдань правоохоронних органів полягає в припиненні та розслідуванні майнових злочинів, які на наш погляд і є розкраданням криптовалюти, тому що винні зазіхають саме на відносини власності. При цьому ми виходимо з того, що криміналістика є наукою прикладною, яка покликана забезпечити хід розслідування конкретних кримінальних справ. В даному випадку криптовалюта представляє для нас інтерес як один з елементів криміналістичної характеристики є предмет злочинного посягання розкрадання шляхом використання комп'ютерної техніки в доступному вигляді. Тому слідчому спочатку необхідно визначити предмет злочинного посягання, що сприятиме встановленню ряду інших важливих обставин справи (деякі дані про особу, особи, яка вчинила злочин, про дії осіб, які сприяють у злочинній діяльності, спосіб вчинення злочину, ступеня поінформованості злочинця про обстановку вчинення злочину і т.д.) також підлягає встановленню і сам факт умисного протиправного безоплатного заволодіння чужим майном або правом на майно з корисливою метою.

У зв'язку з вищезазначеним, для більш ефективної протидії та розслідуванні боротьбі зі злочинністю в сфері обігу криптовалюти необхідно більш глибоко, повно і всебічно вивчити предмети, процеси і явища, на які передбачається впливати. [3, с. 145].

При цьому не будь-який предмет, який взаємодіє з особою, яка вчинила злочин, можна віднести до предмету посягання, а тільки той, який безпосередньо пов'язаний з настанням несприятливих наслідків, в нашому випадку криптовалюти.

Під час здійснення розкрадань винна особа впливає шляхом використання комп'ютерної техніки. Так, для розкрадання майна, що належить якійсь фінансовій установі (наприклад кріптовіксім) або розкрадань з кріпторрахунків, злочинець використовує програмно-технічні засоби (ноутбук, ПК, смартфон і т.п.), мережеве обладнання, електронно-цифрові носії інформації і інше, щоб заволодіти криптовалютою, однак, незважаючи на те, що злочинець впливає на вказане, предметом його злочинного посягання буде лише те майно (Криптовалюта), яким він заволодів злочинним шляхом, виражене в електронно-цифровому записі про майно або в « записках на рахунках ». [4, с. 121].

В рамках проведеного дослідження шляхів розслідування розкрадань шляхом використання комп'ютерної техніки, необхідно виробити єдиний підхід у правозастосуванні і виборі на його основі комплексу заходів,

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

спрямованих на вдосконалення методики розслідування нових об'єктів правовідносин - криптовалюти, яка в свою чергу не є майном в традиційному розумінні.

Багато років непорушним є постулат, що предметом розкрадання може бути тільки майно, яке відповідає такими ознаками:

економічному (володіє об'єктивною економічною вартістю);

юридичному (правовому) - предмет повинен бути чужим для винного;

фізичному (матеріальному, фактичному, речовому) - предмет повинен - бути матеріальним, мати фізичну форму, бути річчю. [2, с. 156].

Якщо розглянути дві перші ознаки предмета злочину проти власності - економічний і юридичний, то приходимо до висновку про те, що криптовалюти безсумнівно притаманна економічна ознака, оскільки на законодавчому рівні закріплює їх оборот і інші економічні угоди з ними (Майнінг, обмін на офсетні і електронні гроші і т.д.). Визначення наявності юридичної ознаки у криптовалюти не викликає ускладнень, тому що є для винного чужими.

При розгляді третьої ознаки, стосовно криптовалюти, необхідно відзначити, що вона в програмно-технічних засобах власників представлена нічим іншим, як «електричний заряд», які за своєю суттю є матеріальним об'єктом і тому, являє собою ніщо інше як матеріальний об'єкт. По суті являючись певною електронно-цифровою інформацією, її смислова (семантична) складова, не може існувати без набору даних - сукупності знаків, сигналів, в яких вона виражається і які представляють собою певний «фізичний стан».

Криптовалюта має свого роду матеріальну природу ще й внаслідок того, що комп'ютер за своєю суттю «може працювати тільки з матеріальними

образами об'єктів », також з безліччю цих об'єктів, оскільки комп'ютер «не працює з нескінченними множинами». [2, с. 147].

Підсумовуючи наведене, в зв'язку з тим, що криптовалюта представляє собою ніщо інше як структурований набір електронно-цифрових даних, що має матеріальну природу, яка володіє економічними і юридичними ознаками, є нічим іншим як предметом розкрадання, шляхом використання комп'ютерної техніки. Саме цією нормою (ст.190 ККУ) законодавець встановив відповідальність за розкрадання майна, яке має зазначену специфічність речової ознаки.

Існує необхідність у виробленні єдиних підходів до кваліфікації протиправних діянь, предметом яких виступає криптовалюта, в тих випадках, коли криптовалюта викрадається шляхом шахрайства, дані злочинні діяння необхідно кваліфікувати в першу чергу по ст.190 ККУ і проводити ряд заходів по розкриттю і розслідуванню розкрадань шляхом

використання комп'ютерної техніки.

Список використаних джерел:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ: Канон: АСК, 2002. 1045 с.
2. Цимбалюк В.С. Латентність комп'ютерної злочинності Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2001. № 3. С.178.
3. Хахановський В.Г. Організація підготовки фахівців по боротьбі зі злочинністю у сфері високих технологій. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2001. № 3. С.202.
4. Голубев В.О. Кримінологічна характеристика злочинів у сфері використання комп'ютерних технологій. 2017. С.121.

Остренко Микола Вікторович,

ад'юнкт 1-го року набору
кафедри досудового розслідування
ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Осауленко Олег Анатолійович,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри досудового
розслідування ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ

**ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНИХ ЗНАТЬ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ
РОЗМІРУ НЕМАЙНОВОЇ (МОРАЛЬНОЇ) ШКОДИ**

Актуальність проблеми порядку проведення реабілітації у кримінальному процесі перебуває у дещо виваженому та здебільшого вивіреному положенні в науковому дискусії, потребує разом з тим уточнень та доповнень до теоретичних положень. На тлі недосконалого Кримінального процесуального кодексу України, діє ряд законів, підзаконних актів, на кшталт Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР (далі – Закон № 266/94-ВР) [1.], Цивільного кодексу України [2.], Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду», затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України та Міністерства фінансів України від 4 березня 1996 року № 6/5/3/41 [3.]. Норми яких між собою мають одну мету, а саме відшкодування шкоди, завданої діями